

TIPS
OSS!

Støtter din revisjonsvirksomhet et godt formål – innen idrett, kultur eller veldedighet – eller har virksomheten eller en ansatt gjort noe annet som er verdt en notis i Revisjon og Regnskap? Send et par ord og gjerne et bilde til redaktør Alf Asklund (aa@revisorforeningen.no).

Revisorforeningen mener

Samfunnstillit under press

Alvorlige habilitetssaker preger nyhetsbildet og setter vår tro på tillits-samfunnet under press. Uten tillit til hverandre, til de som styrer eller til det vi leser i avisen, blir samfunnet vårt sårbart.

– Vi må alle være mer bevisste på at tillit er noe som raskt kan svekkes og vanskelig gjenvinnes, skriver adm. direktør Karen Kvalevåg i Revisorforeningen i denne kronikken.

Kronikken sto på trykk i Kapitals ukemagasin og bilaget Kapital Regnskap og Rådgivning nr. 42/2023 17. november 2023.

Les mer på revisorforeningen.no

Rapportering av bærekraft er ingen papirøvelse

Nye rapporteringsplikter blir sjelden godt mottatt. Ei heller krav til rapportering av bærekraft, som trer i kraft fra 2024. Men når alternativet til omfavnelser er stor finansiell risiko, er det ingen grunn til å stritte imot, skriver Karen Kvalevåg i en kronikk som stod på trykk i Dagens Perspektiv 30. oktober 2023.

Les mer på revisorforeningen.no

Revisorforeningen på Agenda Nord-Norge

Statsminister Jonas Gahr Støre og Revisorforeningen deltok på Agenda Nord-Norge i Bodø 8. november.

Vi står overfor arealkonflikter, en klimakrise, kraftunderskudd og en varslet helsekrise. Disse er bare noen av faktorene som ryster Nord-Norge, Norge og verden. Hvordan kan vi legge til rette for den innovasjonen, effektiviteten og handlekraften vi trenger?

Dette var spørsmålene som ble belyst av talere som statsminister Jonas Gahr Støre og de tidligere statsministrene Erna Solberg og Göran Persson, Anja Bakken Riise fra Framtiden i våre hender, eventyrer Kristin Harila og Revisorforeningens fagdirektør for selskapsrapportering og bærekraft, Kjersti Okstad Kirkeby.

Valgene vi tar i dag kan vippe oss i riktig retning. Revisorforeningen fremmet at næringslivet spiller en hovedrolle i det grønne skiftet. Uten en felles innsats fra alle bedrifter – store og små – vil vi ikke lykkes. Bærekraft handler ikke lenger om bedrifters omdømme, det handler om lønnsomhet og om bedriften har livets rett. Dette kan høres brutalt ut, men det betyr at atferdsendringen vil gjennomsyre hele næringslivet.

Revisorforeningens hovedbudskap er at bærekraftsrapportering ikke må bli en komplisert og kostnadskreven oppgave som gir store selskaper et konkurransefortrinn. Vi må sørge for å legge til rette for enkle prosesser for innsamling og rapportering. Nøkkelen til suksess er standardisering og enkel datainnsamling.

Forskrifter om hvem som regnes som PEP

Finansdepartementet foreslår en hjemmel for å forskriftsfeste en liste over stillinger og verv som i Norge gir status som politisk eksponerte personer (PEP).

Les mer på revisorforeningen.no

Slik endrer, eller sletter du eksternt etterutdanning

Påloggede medlemmer og ReKomp-abonnenter kan registrere eksternt etterutdanning i min kursplanlegger for å holde oversikt over egne etterutdanningstimer. Har du behov for å endre, eller slette egenregistrert etterutdanning? Da gjør du som vist på revisorforeningen.no

Statsminister Jonas Gahr Støre og Revisorforeningen deltok på Agenda Nord-Norge i Bodø 8. november.

Okstad gav også en enkel femtrinns oppskrift på hvordan mindre bedrifter kan komme i gang.

Sensur praktisk eksamen for revisor 2023

Torsdag 16. november ble sensuren for praktisk eksamen formidlet til alle kandidater. Av 370 innsendte eksamensbesvarelser fikk 351 karakteren bestått. Revisorforeningen gratulerer!

Når praksisperioden er fullført, kan kandidatene søke Finanstilsynet om godkjenning som statsautorisert revisor. Nærmere informasjon om dette på revisorforeningen.no

Norges mest fornøyde forsikringskunder for sjuende år på rad!

Vi gratulerer vår samarbeidspartner innen forsikring **JBF** som for sjuende år på rad er nr. 1 i EPSI¹ sin kundeundersøkelse over mest fornøyde forsikringskunder.

Som medlem av Revisorforeningen kan du også bli en av Norges mest fornøyde forsikringskunder! EPSI gjennomfører årlige kundeundersøkelser for å sjekke hvor godt kundene opplever at deres forsikringselskap leverer på deres forventninger til service, priser og skadeoppgjør.

EPSI-undersøkelsen viser at konkurransedyktig pris, høy produktkvalitet og at JBF er enkle å ha med å gjøre, blir satt spesielt stor pris på av kundene. Omtrent 3300 forsikringskunder fra privatmarkedet var med i EPSI-undersøkelsen, og JBF får en score på 81,4 poeng, mot et bransjesnitt på 72,4 poeng.

[Les mer om medlemsfordelene](#) i JBF bank og forsikring.

1 <https://www.epsi-norway.org/>

Rekrutteringsundersøkelsen 2023: Nyutdannede strømmer til revisoryrket

Det er sterk vekst i antall søkere til stillinger i revisjon, og begynnerlønnen er høyest for nyutdannede med master i regnskap og revisjon.

Det er blant funnene i årets rekrutteringsundersøkelse, som baserer seg på tall innhentet fra de 30 største revisjonsselskapene i Norge.

Til midten av oktober hadde selskapene mottatt 2618 søknader fra nyutdannede til stillinger innen revisjon. Det reelle søknadstallet er høyere, da flere av søkerne til konsulentstillinger sekundært også søker på stillinger i revisjon.

Antall søkere ligger pr. oktober nær ti prosent høyere enn totalt antall søkere for hele 2022.

Fordelingen av nyansatte etter utdanningsbakgrunn i hhv. 2023 (pr. oktober) og 2022 (hele året) som følger:

Utdanningsbakgrunn	2023	2022
Master i regnskap og revisjon	16 %	15 %
Master i økonomi og administrasjon	61 %	69 %
Bachelor i økonomi og administrasjon	13 %	11 %
Bachelor i regnskap og revisjon	2 %	1 %
Annen utdanningsbakgrunn	8 %	4 %

Les mer om hvem som ansettes, kjønnsbalanse, lønnsutvikling for nyutdannede og hvor det rekrutteres fra på revisorforeningen.no

Karen Kvalevåg kommenterer rekrutteringsundersøkelsen 2023

– Sammen med bransjen har vi de siste årene jobbet hardt for å skape mer blest om yrket for å øke rekrutteringen, og det begynner å gi gode resultater, sier leder i Revisorforeningen Karen Kvalevåg i en kommentar til rekrutteringsundersøkelsen 2023.

Les hele kommentaren på revisorforeningen.no

LUNCH

*Vi ønsker alle våre lesere
en riktig god jul!*

Medlemsfordeler

Som medlem i Revisorforeningen har du og ditt firma tilgang til en rekke fordeler.

Medlemsfordeler for deg personlig

[JBF Bank og forsikring](#)

[BMW Group Norway](#) – rabatt bilkjøp/leasing

Helseforsikring – [Storebrand](#)

[Faglig informasjon](#) – [nettsiden](#), [nyhetsbrev](#), veiledninger mv.

[Veiledningstjenesten](#) – alle fagområder på nett, svar innen 1–2 arbeidsdager

[Revisjon og Regnskap](#)

[Brilleland](#) – gunstige rabatter

[Akademika.no](#) – opptil 15 % rabatt

Rabatt på kurs

ReKomp [kursabonnement](#)

Medlemsfordeler for firmaet

Tjenestepensjon – [Storebrand](#)

Kollektiv ansvarsforsikring – [Tryg](#) ([Profesjonsansvarsforsikring](#))

[Kontakt Howden](#) for tilbud

Helseforsikring – [Storebrand](#)

[BMW Group Norway](#) – rabatt bilkjøp/leasing

Digitale verktøy – [Simpleyer](#), [Bisnode](#)

SmartCheck, [Purehelp](#) Pro, [Styreplan](#)

for Revisor, [Proff Forvalt](#)

Telefoni og bredbånd – [Telenor](#)

og [Phonero](#)

Nettside/sosiale medier – bransjeløsning fra [ldium](#)

[ReKomp](#) kursabonnement

Drift av virksomhet

[Etablering og drift](#) av virksomhet

[Godkjenning/autorisasjon](#)

Tilsyn og kontroll

[Profilering](#) av egen virksomhet

Revisor i [profesjonelle vanskeligheter](#)

Økning av grensene i regnskapsloven på høring

Finansdepartementet foreslår økning av grensene for små foretak i regnskapsloven og økning av grensene som er foreslått for pliktig bærekraftsrapportering.

direktivet trer i kraft. Dette er forventet å skje i desember. De gjeldende grensene baseres på kursen da direktivgrensene fra 2013 trådte i kraft, som da var 7,85 kr/eur.

Forslag til størrelseskategorier og økte terskelverdier

Kombinasjonen av inflasjonsjustering og svak kronekurs gjør at terskelverdiene for salgsinntekter og balanse-sum for små foretak i regnskapsloven må økes betydelig. Det samme gjelder de terskelverdiene som Verdipapirlovutvalget har foreslått for store foretak med plikt til å utarbeide bærekraftsrapportering. Finansdepartementets forslag tar utgangspunkt i Verdipapirlovutvalgets forslag til lovbestemmelser om kategorier av foretak og konsern etter størrelse i NOU 2023: 15. Tabellen nedenfor viser Finansdepartementets forslag til økte grenser, som er basert på en omregningskurs på 11,49 kr/eur. Endelig omregningskurs bestemmes av datoen kommisjons-

Definisjonen av små foretak

Når det gjelder definisjonen av små foretak, angir direktivet minimums- og maksimumsverdier som terskelverdiene for salgsinntekter og balanse-sum må ligge innenfor. I lys av de store endringene som følger av valutakursendringene, bør grensene for små foretak etter departementets foreløpige vurdering settes nær minimumsverdiene i kommisjonsdirektivet.

Departementet vil ta stilling til utformingen av bestemmelsene om kategorier av foretak og konsern etter størrelse i regnskapsloven i lys av innspillene som har kommet i høringen av Verdipapirlovutvalgets utredning.

Les mer på [revisorforeningen.no](#)

Oppdragsavtale for utarbeidelse av årsregnskap og skattemelding

Revisorforeningen har laget et eksempel på en oppdragsavtale til bruk for oppdrag der revisor utarbeider årsregnskap og skattemelding for andre enn revisjonsklienter. Eksempelet inneholder også Altinn-fullmakt og databehandleravtale.

Les mer på [revisorforeningen.no](#)

Har vi korrekte opplysninger om deg?

For at vi skal kunne yte våre medlemmer best mulig service er det viktig at vi til enhver tid har registrert korrekte kontaktopplysninger. Alle påloggede medlemmer kan selv sjekke hvilke opplysninger vi har registrert under «Min side» på [revisorforeningen.no](#)

Les mer på [revisorforeningen.no](#)

Flere skatteendringer foreslås

Regjeringen foreslår flere skatteendringer i en proposisjon som ble fremlagt i statsråd 17. november 2023.

De viktigste forslagene

Kompensasjon ved brudd på EMK når vedtak om tilleggsskatt ikke er truffet innen rimelig tid

Etter dagens praksis vil skattyter få kompensasjon for lang saksbehandlingstid i Skatteklagenemnda ved at satsen for tilleggsskatt reduseres eller settes til null. Regjeringen foreslår å endre måten å utmåle kompensasjon på ved at denne settes til et fast beløp, uavhengig av tilleggsskattens størrelse. Det foreslås at kompensasjonen skal gis med halvannet rettsgebyr (1864 kroner) pr. måned fra varsel om tilleggsskatt er sendt, og frem til saken er avgjort. Dette utgjør 22 368 kroner pr. år.

Frister for endring av klagenemndsvedtak på skatteområdet

Regjeringen foreslår å utvide klagenemndenes adgang til å endre sitt eget vedtak etter skatteforvaltningsloven § 13-9 første ledd. Forslaget går ut på å supplere dagens endringsfrist på fem år etter utgangen av skattleggingsperioden, med en frist på seks måneder etter at vedtaket er sendt den skattepliktige. Formålet med forslaget er å styrke de skattepliktiges rettssikkerhet.

Oppjustering av eierinntekt til dødsbo mv.

Det fremgår ikke uttrykkelig av lovteksten at oppjustering av eierinntekt skal skje ved utbetaling til dødsbo. Se vedtak i Skatteklagenemnda 18. januar 2023 der skattyter fikk medhold i at det ikke skulle foretas oppjustering av utbytte og gevinst for et dødsbo. Departementet foreslår nå en presisering av lovteksten slik at det klart fremgår at oppjustering skal skje for eierinntekt til dødsbo og administrasjonsbo dersom boet tilhører en fysisk person, samt for konkursbo der konkursdebitor er en fysisk person.

Krav om konto for utbetaling av tilgodebeløp på skatt og avgift

I skattebetalingsloven foreslår regjeringen å innføre et krav om at tilgodebeløp på skatt og avgift skal utbetales til skattepliktiges konto. Skattekontoret skal

kunne gjøre unntak fra kravet, men det gjelder hovedsakelig ved utbetalinger til skattepliktige som ikke har eller ikke kan få etablert konto.

Forslaget innebærer at skattepliktige, som ikke opplyser om konto eller får unntak fra kravet, ikke vil få utbetalt tilgodebeløp.

Nye skatteregler for barnepensjon

Dagens regler for skattlegging av barnepensjon er svært kompliserte. Regjeringen mener at det er en bedre løsning å skattlegge barnepensjon som kapitalinntekt, kombinert med et nytt fradrag, enn å skattlegge den som lønn slik etterlatteutvalget foreslo. Det særskilte fradraget skal utgjøre 30 000 kroner. Endringene skal tre i kraft fra 2024.

Les proposisjonen på regjeringen.no

Digitalt løsereregister på ny plattform

Det digitale Løsereregisteret er på ny plattform og nå kan lån utbetales samme dag det tinglyses. Tidligere har næringslivet måtte vente fire dager på lån.

Les mer på regjeringen.no

NRS 16 Årsberetning er oppdatert

Norsk RegnskapsStiftelse (NRS) har utgitt oppdatert NRS 16 Årsberetning som følge av lovendringer. Videre er omtalen av miljøinformasjon oppdatert for å fjerne utdatert tekst, og det er foretatt enkelte språklige rettelser.

Les mer på revisorforeningen.no

Bisnode – temperaturmåler

www.bisnode.no

	Siste måned	Nest siste måned	Endring	Samme periode 1 år tilbake	Endring
Konkurs	472	533	-11,4 %	473	-0,2 %
Tvangsavvikling	115	325	-64,6 %	101	13,9 %
Nyregistreringer	23 460	19 417	20,8 %	24 957	-6,0 %
Antall anmerkninger	1 950 143	1 924 807	1,3 %	1 906 307	2,3 %
- Personer m/anmerkninger	258 636	252 093	2,6 %	260 957	-0,9 %
- Foretak m/anmerkninger	65 558	66 116	-0,8 %	62 576	4,8 %

Siste måned = 18.10-28.11. Nest siste måned 12.9-17.10 1 år tilbake = 18.10.2022- 28.11.2022

Foreleserpriser til Dyrnes, Barth og Ingebrigtsen

Prisen for beste foreleser på DnR-konferansen 2023 er tildelt advokat (H) Cecilie Aasprong Dyrnes, EY, for kurset Aktuelt om MVA. Cecilie har også på tidligere konferanser fått meget gode evalueringer for sine kurs om merverdiavgift.

Prisen for beste forelesere på Fagdagene 2022 er tildelt advokatene Marit Barth og Trond Ingebrigtsen, Advokatfirmaet PwC, for kurset Aktuelle temaer i MVA. De har holdt en kursserie om merverdi-

avgift elleve steder rundt om i landet i høst, der evalueringene også har vært meget gode.

Resultatene er basert på evalueringer fra kursdeltakerne om innhold, presen-tasjon og kursdokumentasjon.

Både foreleserprisene og artikkelprisen (egen omtale) ble utdelt på årets digitale fagdager som i år hadde rekordhøy deltagelse med 1003 deltakere.

Revisorforeningen gratulerer prisvinnerne!

Fra venstre: Karen Kvalevåg og Cecilie Aasprong Dyrnes.

Fra venstre: Trond Ingebrigtsen, Marit Barth og styreleder Henrik Woxbolt i Revisorforeningen.

Arbeidsgiveravgift ved forskuttering av sykepenger

Skattedirektoratet har gjort en fornyet vurdering av regelverket og praktiseringen av dette, og kommet til at arbeidsgiver har en valgadgang mellom å unnta forskutterte sykepenger fra arbeidsgiveravgiftsgrunnlaget i forskutteringsmåned (formelt fritak) eller å kreve refusjon av arbeidsgiveravgift, som i dag (praktisk tilpasning).

Les uttalelsen på skatteetaten.no

Revisorforeningen har fornyet bedriftsavtalen med Phonero

Phonero bedriftsavtale omfatter mobiltelefoni og data for bedrifter til markedsledende vilkår. Phonero er en del av Telia, og har 30 000 bedrifter og 350 000 brukere i kundeporteføljen. Blant virksomhetene som bruker Phonero er Forsvaret og Politiet.

Phonero er vinner av beste sentralbord seks år på rad i analyseselskapet EPSIs nasjonale kåring.

Les mer om Revisorforeningens bedriftsavtale med Phonero på revisorforeningen.no

Merverdiavgiftsregler ved leasing mv. av personkjøretøy

Finansdepartementet foreslår endring i reglene for tilbakeføring av merverdiavgift ved omdispensering av personkjøretøy. Høringsfristen er 1. februar 2024, men det foreslås at reglen skal gjelde fra 1. januar 2024 med en overgangsbestemmelse for kjøretøy anskaffet før 1. juli 2024.

Les mer på revisorforeningen.no

Artikkelprisen 2023

Årets artikkelpris er tildelt Tor Harald Johansen, Espen Bråthen og Lars Magnus Linngård, alle i KPMG, for artiklene Økt behov for kjøpsprisallokeringer i et krevede marked (del 1, Revisjon og Regnskap nr. 8/22) og Verdsettelsesmetoder (del 2, Revisjon og Regnskap nr. 1/23).

Priskomiteen har bestått av statsautorisert revisor Rita Granlund, Permian, statsautorisert revisor Terje Tvedt, BDO, og professor Tonny Stenheim, Universitetet i Sørøst-Norge.

Begrunnelse for tildelingen

«Kjøpsprisallokering og verdsettelsesmetoder er interessante og aktuelle temaer som det er skrevet lite om på norsk de siste årene. Priskomiteen ser det som svært positivt at forfatterne på

en oversiktlig måte omhandler IFRS og avvik mot norsk god regnskapsskikk. Dette gjør artiklene aktuelle for mange. Artiklene holder et faglig høyt nivå, er godt skrevet, og temaene er sentrale for lesernes profesjonsutøvelse.»

Lars Magnus Linngård.

BFU om konserninterne overføringer

Den latente skatteforpliktelsen faller ikke bort selv om det overdragende og det overtakende selskapet fusjonerer når de overførte eiendelene er fisjonert til et annet konsernselskap.

Les mer på revisorforeningen.no

Styring og finansiering av barnehagesektoren – nye regler på høring

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i barnehageloven med forskrifter. Tema for høringen er regler om styring og finansiering av barnehagesektoren.

Les mer på revisorforeningen.no

Høring om nye regler for grønne obligasjoner

Finansdepartementet har sendt på høring forslag fra Finanstilsynet om nye regler for grønne obligasjoner. Forslaget innebærer gjennomføring av ventede EØS-regler. Høringsfristen er 10. januar 2024.

Les mer på regjeringen.no

Oppdatert NRS 8 God regnskapsskikk for små foretak

NRS 8 God regnskapsskikk for små foretak er oppdatert etter behandling av mottatte høringsinnspill. Standarden er oppdatert som følge av endringer i regnskapsloven som trådte i kraft for regnskapsår påbegynt 1. juli 2021 eller senere.

Les mer på revisorforeningen.no

Fra venstre: Priskomiteens leder Rita Granlund, Espen Bråthen og Tor Harald Johansen. Lars Magnus Linngård var ikke til stede da bildet ble tatt.

Høyrisikoland etter hvitvaskingsforskriften

Kamerun og Vietnam er lagt til EU-listen over høyrisikoland med virkning fra 18. oktober 2023. Bulgaria er lagt til FATF-listen fra 27. oktober.

Les mer på revisorforeningen.no

Kull 3 Akademiet for Bærekraftsrapportering

Kull 3 i Akademiet for Bærekraftsrapportering møttes på the Hub 6. og 7. november. Det har vært en lærerik reise, og vi har hatt gleden av å ha besøk av Kristin Halvorsen fra Cicero som fortalte oss om klimarisiko. Hun oppsummerte hovedfunnene med «Oftere og mer intenst», og understreket at effektene trolig blir sterkere enn vi hadde trodd. Dette påvirker hele verden og sprer seg i økonomien på en dramatisk måte.

Resten av programmet har vært like engasjerende. Vi har dykket dypt inn i temaer som klimaendringer (ESRS E1), forurensning (ESRS E2), vann- og marine ressurser (ESRS E3), biologisk mangfold og økosystemer (ESRS E4), samt sirkulær økonomi (ESRS E5). Vi har også hatt verdifulle bidrag fra Finanstilsynet og Naturrisikoutvalget.

Vi fortsetter vår utforskning av disse viktige temaene med praktiske erfaringer fra rapporterende selskaper.

Takk til alle som har vært en del av denne reisen. La oss fortsette å jobbe sammen for en mer bærekraftig fremtid.

Nær 1000 deltakere

Til nå har nær 1000 deltakere fra næringslivet og revisjonsbransjen vært gjennom akademiet for bærekraftsrapportering, som er et omfattende opplæringsopplegg for alle som skal rapportere bærekraft etter EUs bærekraftsdirektiv (CSRD) og tilhørende standarder. Vi har også økt fokus på styrene og styremedlemmers ansvar for bærekraft, og har utviklet et eget opplæringsopplegg for denne gruppen.

Fra venstre: Revisorforeningens Kjersti Okstad Kirkeby sammen med Kristin Halvorsen.

Hockeyfeber

Jeg skøyter ikke dit pucken var, men der den kommer til å havne, svarte den legendariske ishockeyspilleren Wayne Gretzky da han ble spurt om hvorfor han var så god. Det i motsetning til alle andre som var fortapt i analyser av nuet.

Samfunnsøkonom
Jan Ludvig Andreassen
Sjeføkonom i Eika Gruppen

Norsk økonomi er ikke slik som det vi lærte om på skolen. Med enorme overskudd på statsbudsjettet og utenriks-handelen, men likevel en svak kronekurs og forgjeldede husholdninger, er vi noe for oss sjøl her på berget. BNP-veksten er nær null, trukket ned av fallende boliginvesteringer og privat forbruk. I fjor hadde lønnstakere den største

nedgangen i kjøpekraft siden 1981, og i år kan vi i beste fall håpe å havne nær nullvekst. Likevel var utviklingen i arbeidsmarkedet sterk som følge av gjeninnhenting av økonomien etter koronaår. Sysselsettingen i fjor økte med historisk sterke fire prosent fra året før, en oppgang som har fortsatt, om enn i langt mer moderat tempo frem til nå.

Men som sagt man må se fremover, og da ventes det en moderat økning i arbeidsledigheten. Dagens lavkonjunkturen likner ikke så mye på tidligere ned-

turer i norsk økonomi. Fisk, turisme energi av alle slag, og shipping går så det griner, mens byggebransjen, og da spesielt i innlandet og i hovedstadsområdet, sliter tungt. Det er også i bygg- og anlegg at nedgangstider, med stigende antall konkurser og økt arbeidsledighet vil melde seg nå i vinter.

Håndterbare utfordringer

Den finansielle stabiliteten blir nå satt på prøve. Den beste måten myndighetene kan holde en slik økonomi i vater,

er å ha et lønnsomt næringsliv, husholdninger med sunne finanser og banker som er robuste nok til å låne ut som normalt til tross for at de må regne med å måtte absorbere økende tap i tider som dem vi nå skal lide oss igjennom. Og det har vi. Derfor blir nok de finansielle utfordringene håndterbare.

Ser vi på næringslivet først, er det ikke unormalt høye konkurstall (enn så lenge). De er litt opp fra i fjor, men fortsatt på nivåer under det vi så før pandemien. Det skal nok bli tøffere utover vinteren, men vi har lett for å glemme at hoppet i rentene var et engangstiltak, for å demme opp for de inflatoriske virkningene av stigende lønninger, husleier og priser. Blir rentene stabile fremover, og eller kanskje noe lavere, vil kontantstrømmen gradvis bedres så lenge husleieveksten overstiger den generelle kostnadsveksten for å drive utleievirksomhet i bolig og næringseiendom. Hyttemarkedet får god drahjelp av den svake kronekursen som lokker europeere til fjord og fjell.

Takket være flyktninger fra Ukraina er boligmarkedet sprengt i store deler av Norge, mens sysselsettingen holder seg oppe i de fleste næringer. Det har ikke vært og ventes ikke å bli noe stort hopp i arbeidsledigheten i tiden fremover.

Et strengere reguleringsregime

På 1970-tallet var det vanlig at hockeyspillere spilte uten hjelm, noe som resulterte i unødige mange hodeskader. På samme måte var det ofte på den tiden elendig kreditthåndverk i bankene og svak overstyring fra myndighetene. Det ledet tidvis til skandaler og kriser i finansnæringen. Nå vil det alltid finnes brodne kar i alle næringer, men reguleringsregimet er langt strengere enn før. Kravene til egenkapital, likviditet og rentabilitet har aldri vært strengere.

Digitaliseringen av eiendoms- og finansbransjen har ikke bare bidratt til å effektivisere finansnæringene, men også gjort det vesentlig lettere å sikre god forretningsskikk. Etableringen av

Gjeldsregisteret har gjort det vesentlig enklere å kontrollere kreditorenes samlede låneopptak.

Kredittveksten er nå markert lavere enn inntektsveksten, slik at husholdningenes gjeldsgrad er fallende. Forbruksgjeld som er uten pantsikkerhet har økt i høst, og ligger nå på om lag 160 milliarder kroner, opp 6,3 prosent fra året før. Typisk vil mye av dette kunne komme til mislighold, men betales på et senere tidspunkt tilbake, for eksempel ved at kredittkortgjeld legges på boliglånet.

Fortsatt «normale tap»

Vi må likevel forvente økt mislighold i bankene i tiden fremover, noe de fleste banker allerede skal ha begynt å sette av midler til. I høst ser vi at de fleste bankregnskapene viser at beregnede fremtidige tap er økende. Likevel er dette tall som er langt mindre enn det vi i forrige årtusen ville ha kalt «normale tap».

Takket være gode finanser i privat sektor vil trolig også bankenes tap på overtatt eiendom bli mindre enn de har vært ved tidligere kriser. Det er mange investorer som står klare for å overta bankeid eiendom til rabatterte priser.

Det kan ikke understrekes nok hvor forskjellig Norges finansielle situasjon er i dag sammenlignet med tidligere år. Vi har en ekstremt rik stat, og en utenriksøkonomi som er blant de sterkeste i verden. Men på samme måte som en suksessrik ishockeyspiller kan miste fotfestet med nye venner, ny kone og altfor mye fest og moro etter at han har tjent sine første millioner, kan også det norske samfunnet ta helt av.

Jappetiden

Jappetiden på 1980-tallet skyldtes ikke at nordmenn gikk fra gode tider til en fest fordi de trodde de hadde vunnet i lotto. Nei, årene før jappetiden i 1985 var preget av usedvanlig stor nøysomhet og forsakelse og konsumveksten var meget lav. Etterspørselen etter

forbruksvarer var satt i spenn som en stålfjær. Da oljeinntektene kom, trodde ikke folk at de var så flyktige som de viste seg å være, men heller noe permanent. Slik ligner faktisk Norge av i dag på Norge rett før forbruksfesten tok av på midten av 1980-tallet. Husholdningene har vært tvunget til å forsake mye som følge av dyrtid, mens statskassen renner over av lett tilgjengelige oljemidler. Oljepengebruken er også moderat sett i forhold til oljefondets størrelse.

Oljemarkedene tror at oljeprisen vil holde seg behagelig høy resten av dette ti-året. Får vi også denne gangen store skatteletter og frislipp i kredittmarkedene (ved at boliglånsforskriften skrotes), kan det bli ganske hett i en økonomi hvor det selv i svake år er mangel på fagfolk.

Må aldri slutte å tenke på fremtiden

La oss håpe at vi har lært. For noen år tilbake var det duket for VM i hockey. Stjernene fra NHL ankom mesterskapet i privatfly. Gretzkys arvtakere var klare for å varte opp med ulike små, amatør-messige europeiske land. Men det var ett land, Finland, som ikke hadde noen stjerner, bare unge gutter som var villige til å trene hardt og heller satse på lagspill fremfor soloprestasjoner. Mesterskapet kom i gang og finnene banket USA, Canada, Russland før de slo erkeivalen Sverige i finalen.

For meg er det et flott bilde på hva Norge kan bli. Vi må aldri slutte å tenke på fremtiden, være edruelig i bruken av oljepenger og sørge for at alle er på vinnerlaget, så sikrer vi nok også den finansielle stabiliteten i norsk økonomi!